

ULKOASIAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 4/2001 vp

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2002

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan apulaispääsihteeri on 12 päivänä syyskuuta 2001 ilmoittanut ulkoasiainvaliokunnalle eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentista ilmenevässä tarkoituksessa, että hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2002 (HE 115/2001 vp) on samana päivänä pidetyssä täysistunnossa lähetetty valtiovarainvaliokuntaan. Ulkoasiainvaliokunta on 20 päivänä syyskuuta 2001 pidetyssä kokouksessa päättä-

nyt antaa valtiovarainvaliokunnalle lausunnon ulkoasiainministeriön hallinnonalan osalta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- budjettineuvos Arto Merimaa ja budjettisihteeri Päivi Valkama, valtiovarainministeriö
- alivaltiosihteeri Pertti Majanen, alivaltiosihteeri Pertti Torstila, linjanjohtaja Kalevi Ahti ja taloussihteeri Mauri Rauhala, ulkoasiainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esityksessä esitetään ulkoasiainministeriön hallinnonallalle yhteensä noin 709,3 miljoonan euron määrärahoja. Näistä kansainväliseen kehitysyhteistyöhön esitetään 369,6 miljoonan euron määrärahoja, minkä arvioidaan olevan noin 0,34 prosenttia bruttokansantulosta. Ulkoasiainhallinnon menoihin esitetään yhteen-

sä 159,4 miljoonan euron määrärahoja. Lähi-alueyhteistyön määrärahat ovat esityksessä 34,5 miljoonaa euroa ja ulkoasiainministeriön hallinnonalan muihin menoihin sisältyvät suomalaisten rauhanturvajoukkojen ylläpitomenot noin 50,7 miljoonaa euroa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että ulkoasiainministeri on 12 päivänä kesäkuuta 2001 antanut valiokunnalle selvityksen ulkoasiainhallinnon tehtävistä ja voimavaroista. Valiokunta ottaa mainitun selvi-

tyksen käsittelyn yhteydessä tarkemmin kantaa ulkoasiainministeriön toiminnan kokonaisuuteen, rakenteellisiin kysymyksiin sekä asetettujen tavoitteiden ja resurssien väliseen suhteeseen.

Ulkoasiainhallinnon toiminnan varsinaisiin menoihin on valtion vuoden 2002 talousarvioesityksessä esitetty yhteensä noin 151 miljoonan euron määrärahoja. Ulkoasiainministeriön esityksen valmistelun yhteydessä esittämään verrattuna toimintamäärärahat ovat noin 2,2 miljoonaa euroa pienemmät. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan myös siirtyneiden määrärahojen osuus on viime vuosina keskimäärin käytettävissä olleista noin 60 miljoonasta eurosta laskenut vuonna 2002 noin 4,2 miljoonaan euroon. Varsinaisten toimintamenojen sekä siirtyneiden määrärahojen vähennykset huomioon ottaen ministeriön nykyisen toiminnan tason säilyttäminen, esimerkiksi edustustoverkon laajuuden osalta, on valiokunnan saaman selvityksen perusteella vaikeaa.

Valiokunta pitää tätä huolestuttavana kehityksenä, koska nopeasti muuttunut kansainvälinen tilanne ja myös näkyvissä olevat pidemmän aikavälin muutokset, kuten globalisaation hallintaan liittyvät kysymykset sekä Euroopan unionin laajentuminen, lisäävät entisestään ulkoasiainhallintoon kohdistuvia vaatimuksia.

Kehitysyhteistyömäärärahoissa ei esityksen mukaan suhteessa bruttokansantulo-osuuteen tapahdu merkittävää määrällistä kehitystä. Määrärahojen pyörästetty bruttokansantulo-osuus säilyy esitetyn 0,06 prosentin kasvun myötä edelleen 0,34 prosentissa. Osuuden 0,06 prosentin lisäys vastaa valiokunnan saaman selvityksen mukaan talousarvioesityksen perusteena olevaan arvioituun bruttokansantuloon verrattuna noin 84,6 miljoonaa euroa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan monenkeskiseen kehitystyöhön osoitetut, useampi-vuotisen yhteistyön mahdollistavat sopimus- ja

myöntövaltuudet ovat merkittävästi eli noin 44 miljoonaa euroa ulkoasiainministeriön talousarvion valmistelun yhteydessä esittämää alemmat. Valiokunta pitää tätä valitettavana Suomen ja kehitysyhteistyötä tekevien kansainvälisten järjestöjen välisen yhteistyön suunnitelmallisuuden kannalta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että yhteistyö ainakin Suomen keskeisiksi yhteistyökumppaneiksi valitsemien Yhdistyneiden kansakuntien erityisjärjestöjen eli YK:n kehitysohjelma UNDP:n, YK:n lastenrahasto UNICEFin, YK:n väestöohjelma UNFPA:n sekä Maailman ruokaohjelma WFP:n kanssa perustuu jatkossa useampivuotisiin rahoitussitoumuksiin kehitysyhteistyön toiminnallistamista koskevan helmikuun 2001 periaatepäätöksen mukaisesti. Useampivuotisia rahoitussitoumuksia Suomi on valiokunnan saaman selvityksen mukaan tehnyt tähän mennessä UNDP:n ja UNICEFin kanssa.

YK:n erityisjärjestöjen pitkäjänteisempi tukeminen edistää valiokunnan mielestä pyrkimystä ohjata nykyistä merkittävästi suurempi osa Suomen kehitysyhteistyöstä vähiten kehittyneiden maiden tukemiseen. Valiokunta viittaa vuoden 2000 toimenpidekertomusta koskevassa mietinnössä (UaVM 8/2001 vp) hyväksymäänsä kannanottoon, jonka mukaan Suomen tulisi lisätä kehitysapuaan vähiten kehittyneille maille 0,15 prosenttiin bruttokansantulosta.

Lausunto

Lausuntonaan ulkoasiainvaliokunta kunnioittavasti esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Liisa Jaakonsaari /sd	Outi Ojala /vas
vpj.	Eva Biaudet /r	Sirpa Pietikäinen /kok
jäs.	Ulla Anttila /vihr	Mirja Ryyänen /kesk
	Antti Kalliomäki /sd	Hannu Takkula /kesk
	Ilkka Kanerva /kok	Ben Zyskowitz /kok
	Antero Kekkonen /sd	vjäs. Kari Myllyniemi /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Antti Pelttari.